

ény.
közírté teszi,
nagyobb szá-
a legtöbbet
t birkalejelő

ber hi 12-én
zség melletti
tét.

mesvártól az

ittebeihidtol
—Budincztól
9 órákor az
satornászaka-
zinen lesz az
hivatal kikül-

ajékozás cél-
hogy a kir.
tornaőrknél,
szomszédos
árverés alá
kimutatását,
naptól kezdve

hó 19-én.
al főnöke :
es József
aki tanácsos.

garnitúra
ijakkal és
—nalam
nthető, —
eladó.

MANN
ntálmegye.

OS ARERT
POLITI-
IVATALA.

ba hozott
p részére.
továbbá:
éket
Makó.

Alca 41.
94-83.

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	32— K
Félévre	16— "
Negyedévre	8— "
Egy óra	2:70 "

Egyes szám ára 10 fillér.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP
Felelős szerkesztő: Dr. MAYER JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Zápolya-utca 1. sz. Telefonszám: 21.
MEGFELENIK MINDENNAP, VASÁR-
ÉS ÜNNEPNAPOK KIVÉTELELV.

Nagybecskerek, 1917.

XLVI. évfolyam, 200. szám.

Hétfő, szeptember 3.

A háboru hirei.

A sajtószállítás jelentése.

Budapest, szept. 3. A sajtószállításról jelentik tegnapi esti kelettel:

Ma délután két óráig beérkezett jelentések szerint az Isonzónál a harci tevékenység viszonylagosan csekély volt.

A második olasz főtámadás is kudarcot vallott.

Berlin, szeptember 3. A Berliner Tagblatt jelenti:

Az olaszoknak második főtámadása is eredménytelenül kudarcot vallott.

Háromnegyed millió embert fokozatosan vetettek harcba, veszteségük eléri a 150.000 embert, amire hozzászámítandó még 10.000 fogoly.

Az olaszok újabb támadásra készülnek.

Bécs, szept. 3. Az előjelek szerint az olaszok újabb koncentrált támadásra készülnek a Monte san Gabriele ellen. Az olaszok szakadatlanul csapatokat vonnak össze ezen a vidéken.

A németek átkeltek a Dünán. — Rigánál offenzívát kezdünk.

Berlin, szept. 3. A Wolf-iroda jelenti: Nyugaton nem volt nagyobb harci tevékenység. Keleten német hadtestek Rigától keletre átkeltek a Dünán. Nyomásuk alatt az oroszok a folyótól nyugatra fekvő hidfő kiürítését rohamosan megkezdték.

Harcok a tengeren.

Berlin, szept. 3. A német admirális jelentése: E hó elsején hajnalban Horusrifftől északra biztosító őrhajóink angol cirkálókra és tengeralattjárókra bukkantak. Rövid harc után az ellenség elvonult, miközben egyik repülőgépünk az ellenséges hajókat bombázta.

Négy hajónk megsérült a azokat a dán partokra kivontattuk. Legénységünk nagy része partot ért.

Kornilov le akar mondani a főparancsnokságról.

Szentpétervár, szept. 3. Kornilov tábornok közölte Kerenszkivel, hogyha a munkástanács ragaszkodik a halálbüntetés eltörléséhez, ő lemond a fővezérletről.

Tengeri csata Helgolandnál.

Stockholm, szept. 3. Délutáni telefonjelentés. *Ma reggel Bieregard közelében tengeri csata volt.*

Angol flottillák zátonyra kergettek 4 német aknaterakót.

Az angolok a zátonyra futott hajókra is folytatták a tüzelet.

Több gránát érte Bieregard helységet. Száz német katona partraszállott, néhányan a tengerbe veszttek.

A harcban német repülőök és tengeralattjárók is résztvettek.

A gránátos miatt a nép közül senki sem mert a tengerpartra menni.

Kopenhága, szept. 3. Délutáni telefonjelentés. A tengeri csatában tizenöt angol hajó vett részt.

A német hajók a tulnyomó haderő elől visszavonultak, miközben német megerősítés érkezett.

A partról két sor hajót láttak, amely egymást lötte. Az egyik sorban nyolc, a másikban öt hajó volt. A harc eredménye ismeretlen.

Tíz órákor hat német hajó érkezett a zátonyra futott hajókhoz, amelyek délután fél négykor elhagyták a dán vizeket.

Kopenhága, szept. 3. *A német aknavetőkkel lefolytatott harcban egy angol hadihajó súlyosan megrongálódott, de a többi hajóval még el tudott távozni a csata színhelyéről.*

A buvárhajóharc eddigi eredménye.

Berlin, szeptember 3. Délutáni távirat. Eddig beérkezett jelentések szerint buvárhajóink a korlátlan buvárhajóharc kezdetétől ellenségeinknek használható kereskedelmi hajóiból több mint hat millió brutto tonna hajtóeret semmisítették meg.

A politika hirei.

Novemberben összeül a delegáció.

Budapest, szeptember 3. A magyar miniszterek legközelebb Bécsbe utaznak, hogy a delegációk egybehívásáról tárgyaljanak.

A delegációkat novemberre szándékoznak egybehívni.

Magyar és osztrák politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak a delegációk egybehívásának.

Ellenforradalmi mozgalom Oroszországban.

London, szept. 3. Reutter jelentés. A szentpétervári államügyészség a moszkvai államkonferencia ülései alatt ismert politikusok és katonatisztek által szítottellenforradalmi összeütközést fedezett fel. Az államügyészség fontos bizonyítékokat talált.

Szentpétervár, szept. 3. Délutáni telefonjelentés. Az ellenforradalom szervezésével vádolt és ezzel kapcsolatban letartóztatott személyek névsorának közzététele még időszerűtlen. Annyit közölnek, hogy a letartóztatások nagy része Szentpéterváron kívül történt. Az ellenforradalmi mozgalomnak nem volt veszedelmes következménye.

Zavargások Kazánban.

Stockholm, szept. 3. Orosz forrás szerint Kazánban orosz katonák rémuralmat folytatnak. Számos házat felgyújtottak, a lakosság menekül. Más városokból csapatokat rekviráltak. Az orosz kormány a Romanov-család valamennyi tagjával közölte, hogy el kell készülniük arra, hogy az alkotmányozó gyűlés minden Romanovot száműzni fog.

A francia kormányválság.

Genf, szept. 3. A francia minisztertanács a lemondott Malvy belügyminiszter ügyeinek vezetésével ideiglenesen Steeg közoktatásügyi minisztert bízta meg.

Bern, szept. 3. A Genevois szerint a francia összkormány lemondása küszöbön áll.

Malvy lemondása vissza fog hatni az egész kormányra. Malvy egyetlen támasza Viviani igazságügyminiszter volt, akinek állását az Almereida halála körüli vizsgálat megrendítette. Monchy miniszter szolidaritásnak mondotta magát Melvyval.

Hírlik, hogy Clemenceau befejezi kormánybuktató munkáját.

Az entente újabb katonai tanácskozásai.

Lugano, szept. 3. A Corriere della Sera szerint az orosz külügyminiszter legközelebb Londonba utazik, hogy Konstantinápoly kérdését végleg tisztázza. A moszkvai államkonferencia kivánságára szeptemberben Párisban a szövetségesek katonai kérdésekben újabb tárgyalnak, hogy az angol-francia-olasz egységes offenzíva egységes eredményéhez képest annak továbbfolytatását megbeszéljék.

Dr. Steuer György főispán megérkezése.

Torontálmegye törvényhatósága a holnap délelőtt 11 órakor tartandó közgyűlésében iktatja be méltóságába dr. Steuer Györgyöt, a vármegye új főispánját.

Steuer György dr. ma reggel érkezett meg a keskenyvágyu vasuton Zsombolya felől Nagybecskerekre. Budapestről még tegnap délután elindult és kíséretében voltak részben már a fővárosból, részben pedig utközben csatlakoztak hozzá: dr. Kálnay Miklós, dr. Puskárió Gyula és dr. Marschall Ferenc min. titkárok, Horner Jenő gyáros, dr. Both Dezső az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet titkára, dr. Szalay Sándor ügyvéd, dr. Schandl Károly a Magyar gazdaszövetség titkára, Budai Barna az Orsz. magyar gazdasági egyesület titkára, Striegl F. József, dr. Tullics György zsombolyai főszolgabíró, Koch János, Bodócsi Antal, dr. Reinhardt Péter, dr. Reitter Imre.

Az első ünnepélyes fogadtatás Nagykikindán volt, ahol Majnitski Lukács dr. polgármester a város nevében, Brenner Frigyes plébános pedig az ottani földművesegylet nevében köszöntötte a főispánt.

A főispán válaszában örömeinek adott kifejezést és megköszönte az üdvözlést, mert a város területére lépésének első perce azt az érzést kelti benne, hogy haza jött, itthon van.

A főispán kíséretéhez Nagykikindáról is többen csatlakoztak és így ért a vonat este 8 óra tájban Zsombolyára.

Zsombolyán Tullics György dr. főszolgabíró és Hepp Mátyás a zsombolyai függetlenségi párt elnöke üdvözlötték dr. Steuer Györgyöt, aki szívélyes szavakkal köszönte meg a fogadtatást és elmondotta, hogy szándékosan választotta ezt az utat, hogy Zsombolyán keresztül menjen, mert Zsombolya a hazafias délvidéki svábság egyik központja. Mint gazda család gyermeke igéri, hogy a vármegyének gazdasági fejlődését tőle telhetőleg elő fogja mozdítani.

Zsombolyáról a főispán ma reggel indult Nagybecskerekre, ahova kevéssel 8 óra után érkezett meg a vonat.

A városi tanács nevében Strosz Béla városi főjegyző, polgármester-helyettes, Hausladen Mátyás főszámvevő és Deák Vidor dr. rendőrkapitány a főispán elé mentek a keskenyvágyu vasut vámházi megállójáig és itt a polgármester-helyettes a tanács nevében üdvözölve a főispánt, engedélyt kért, hogy vasuton bekísérhessék a városba.

A küldöttség erre felszállt és a vonat megindult a város felé.

A Ferenc József téri megállónál ezalatt nagyszámú közönség gyűlt egybe és várta a főispán megérkezését.

Amint a vonat megérkezett és a főispán le szállott, Strosz Béla vár. főjegyző Nagybecskerek város közönsége nevében a következő szavakkal üdvözölte:

Méltóságos Uram!

Abban a pillanatban, amidőn először lép hivatalosan városunk területére, Nagybecskerek város közönsége nevében tiszteletteljesen és a legszívélyesebben üdvözlöm. Kívánjuk, hogy mihamarabb otthonosan érezze magát közöttünk és elfoglalva társadalmunkban azt a helyet, amely megilleti, örömeinkben és bánatunkban vegyen részt és kér-

jük, hogy városunk közönségét állandó jóindulatában részesíteni kegyeskedjék. Isten hozta, Isten éltesse.

Az üdvözlő szavak és a közönség ünnepelésének lecsillapulta után Steuer György dr. a következő szavakkal válaszolt:

Szívélyes üdvözlésüket hálásan köszönöm. Tíz éves közéleti működésem és családi kötelek fűznek Torontálmegyéhez és Nagybecskerek városához. Meg lehetnek győződve, hogy teljes munkaszeretettel és lelkesedéssel jöttem Nagybecskerekre, hogy az általános közjólétet, a legszélesebb alsó rétegek gazdasági és kulturális fejlődését előmozdítsam. Kérem szíves támogatásukat és bízom, hogy ezt becsületes odaadó munkával ki is fogom érdemelni. Meglehetnek győződve, hogy mindig a közjólét, a város polgárainak érdeke fog vezérelni munkámban tekintet nélkül a vallási és nemzetiségi különbségre. Üdvözlöm az urakat azzal, hogy hazajöttem és dolgozni fogok. Adják át a város egész közönségének üdvözlémet; én igérem, hogy a legszélesebb rétegekkel, a kereskedőkkel, iparosokkal és tisztviselőkkel a legközvetlenebb, a legbensőbb barátságot fogom keresni, csak hogy megvalósítsam azt a nemes célt, hogy mint demokratikus főispánja ennek a vármegyének a vármegye gazdasági fejlődését magam is előmozdítsam. Köszönöm szíves megjelenésüket és üdvözlésüket.

A főispán szavait az egybegyűlt közönség zúgó eljenzéssel fogadta, majd a főispán megindult a megyeház felé, ahova a lépcsőházig a közönség is elkísérte. A szívélyes fogadtatást még egyszer megköszönve a főispán hivatalába ment.

A holnapi installáció befejezte után Jankó Ágoston alispán a vármegyei tisztikart vezető tisztelgésre dr. Steuer György főispán elé, a többi küldöttségek fogadása részben azután, részben pedig ötödikén, szerdán lesz.

A főispáni titkári hivatalban időrendben eddig a következő küldöttségek jelentkeztek:

Kir. törvényszék, ügyészség és járásbíró. Vezeti: Dr. Kovács Rókus törvényszéki elnök.

Posta és távirtdahivatal tisztviselői. Vezeti: László ptt. felügyelő.

Kir. Tanfelügyelőség. Vezeti: Várady tanfelügyelő.

„Bácsmege” szerkesztősége. Vezeti: Pető Lajos felelős szerkesztő.

Délvidéki Földművelők gazd. egyesülete Temesvár. Vezeti: Blaskovics kanonok.

Délvidéki Földművelők gazd. egyesületének bácsmegei kerületi egyesülete. Vezetik: Dr. Mayer Nándor és Guth Ottó.

Újvár község. Vezeti: Walzer András, községi jegyző.

Torontálmegyei Gazdasági Egyesület. Vezeti: báró Pap Géza.

Torontálmegyei hitelszövetkezet mint az O. K. H. tagja. Vezeti: Marton Andor.

Nagybecskereki Lloyd társulat. Vezeti: Gyárfás Ödön elnök.

Autonóm orth. izr. hitközség. Vezeti: Dr. Pollák Győző elnök.

Nagybecskereki közs. róm. kath. főgimnázium. Vezeti: Dr. Bartha György ig.

Polgári állami fiúiskola tantestülete: Urhegyi János igazgató vezetése alatt.

Gör. kel. szerb egyházközség. Vezeti: Iszakovits Szvetozár elnök, vagy Sztakity Zsarkó, esperes.

Máv. tisztviselői kara. Vezeti: Krumenacker forgalmi főnök.

Államépítészeti hivatal tisztviselői kara: Vezeti: Vámos tanácsos.

Csendőrség Nagy Lajos főhadnagy.

A vármegyebeli róm. kath. papság küldöttsége. Vezeti: Holcz Ferenc katalinfalvai esp. plébános.

Allami elemi iskolai tantestületek. Vezeti: Bányai Jakab igazgató.

M. kir. honvédség tisztikara. Vezeti: Járossy Lajos őrnagy.

Cs. és kir. közös hadsereg tisztikara. Vezeti: Bergmayer alezredes.

Az Osztrák-magyar Bank. Vezeti: Strusz Szeráfin, bankfőnök.

M. kir. pénzügyigazgatóság. Vezeti: Majos Károly pü. igazgató.

Kerületi munkásbiztosító pénztár. Vezeti: Fenyves Izsó elnök és Godányi Zoltán igazgató.

Róm. kath. hitközség. Vezeti: dr. Annau Ernő.

Hivatalos jelentések

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, szeptember 2.

A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentést kaptuk a harcéri eseményekről:

Keleti harcér:

Az ellenség hasztalan erőlködött, hogy a szövetségeseink által Foksanitól északra kivívott sikereket erős ellentámadással vitássá tegye.

Olasz harcér:

Trieszt nyílt várost tegnap ismét több ízben felkeresték az olasz repülők, akik összesen 70 bombát dobtak le. Az Isonzó mellett tegnap elmaradtak a nagyobb harcok. Az olaszok részlettámadása a Bainsazza—Heiligen geist-fensikon, Görznel és Jamianonál meghiúsultak, azokat rohamcsapatunk eredményes ellenválgatásokkal viszonozták. A Monte san Garielle körzetében az ellenség tömegeit ágyúink lekötötték. Szept. 1-ére virradó éjjel 6 olasz ezredhez tartozó 10 tiszti és 315 főnyi legénység jutott mint fogoly a hősi védők kezére.

A vezérkar főnöke.

Német hivatalos jelentés.

Berlin, szeptember 2.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Rupprecht trónörökös hadserege: A flandriai arcvonal közepe táján az erős tüzéségi harc nappal és az éjszakán át tartott. Előteri harcok reánk nézve kedvezően folytak le. St. Quentinál és az Oise mellett a tüzevékenység az előző napokhoz képest fokozódott. Felderítő előretörésünk Le Forcetól nyugatra számkunkra foglyokat eredményezett.

A német trónörökös hadserege: Allemantnál és Soissonstól északkeletre egy erőszakos felderítésünk alkalmával véres veszteségeket okoztunk az ellenségnek és foglyokat szállítottunk be. A Chemin des Dameson a harcok befejezte után a Hurtobiso-majornál legelő levő árunk egy korlátolt része a franciák kezén maradt. Verdun előtt csak este vált hevesse a tüzharc, amely éjszaka ellanyhult.

Richtoffen báró százados tegnap 60-ik légi győzelmét aratta.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala: A Duna mentén Smorgonnál és Baranovicinél a tüzevékenység fokozódott. Rigától délkeletre Fridrichstadtnál és Illuxtnál vállalkozásaink sikerrel jártak. Luckól nyugatra rohamcsapatjaink előretörése foglyokat és zsákmányt eredményezett.

József főherceg vezérezredes arcvonala:

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Telefon 330.

Hétfőn, 1917. évi szeptember 3-ikán két előadás: este fél 7 és 9 órakor, rendes helyárak mellett, elsőrangú szalonzenekísérettel:

Katonaszerelem.

Színmű 3 felvonásban. A főszerepben a közkedvelt Henny Porten.

Elsőrangú kísérelő műsor.

Elsőrangú kísérelő műsor.

A Pruth és a Szucsawa között nyugtalanítást célzó tüzelés és előtéri csatározás.

Mackensen vezértábornagy hadserege: A Foksanitól északnyugatra emelkedő hegyeken a románok és az oroszok csapatainak által ki-küzdött területet vitássá igyekeztek tenni. Az ellenség elkeseredett ellentámadásai vonalaink előtt súlyos veszteségekkel megihusultak.

Macedon harcivonal:

Monasztírnál a franciák nagy erővel támadtak. A Prilop felé vezető országot mentén betört ellenséget megsemmisítettük vagy elfogtuk, az ut mentén intézett rohamot pedig a bolgár csapatok mindenütt visszaverték. Dobropoljenél a szerbek új támadásai összeomlottak.

Ludendorff.

MODERN MOZI

TELEFONSZÁM 312 és 47.

Kedden, szeptember hó 4-én 2 előadás,
6 és 9 órákor, rendes helyárral

A SPHINX RABJA

Dráma 4 felvonásban.

Főszereplő: Waldemar Psylander.

A néger.

Mester-hét.

Vigjáték.

Aktuális.

Elsőrangú cigányzenekar kíséret.

Helyárral: Mérsékelt: páholyülés 80 f. I. hely 70 f. II. hely 60 f. III. hely 40 f. Rendes: páholyülés 1-20K, I. hely 1-40K, II. hely 80 f. III. hely 50 f.

Meghívó.

A torontálmezei nemzeti munkapárt f. évi szeptember hó 4-én d. e. 10 órai kezdettel Nagybecskereken, a Kaszinó helyiségeiben

értekezletet

tart, melyre a párt tagjai tisztelettel meghívattak.

Nagybecskerek, 1917. évi augusztus 27-én.

Hazafias üdvözléssel

Kaufmann István

Tallán Béla

títkár.

v. b. t. t., elnök.

A FALU

A felügyeletnélküli gyermekek védelme.

Az állami gyermekmenhelyről az 1901. évi VIII. törvények intézkedik. A talált, valamint a hatóságilag elhagyottaknak nyilvánított gyermekek védelmére Budapesten és az ország különböző vidékein állami gyermekmenhelyek (lelencintézetek) állítottak fel. E törvény 2. §-a szerint a gyermekmenhelyek falain belül csupán beteg, gyenge fejlettségű, különösebb ápolást és orvosi gondozást igénylő gyermekek tartatnak, a többiek rendszerint az intézeteken kívül helyeztetnek el.

Ez az intézkedés az életben nem vált be. Erről a kérdéssel kívánunk szólni, amely különösen a háború után fog még nagyobb aktualitást nyerni, mert az elhagyott gyermekek száma ijesztően meg fog növekedni.

A gyakorlat ma az, hogy az összes gyermekeket csecsemő koruktól kezdve kihelyezik falura és fizetnek utánuk havi 8-13 korona tartásdíjat. Hogy ezen csekély összegért rendszeres ellátást nyújtani nem lehet, az természé-

tes és hogy vagyonos családok nem vállalnak gyermeket, az is kétségtelen. Majdnem az összes gyermekek szegény helyre kerülnek, ahol még arra a néhány fillérre is rászorulnak, amit tartásdíj címén fizetnek. Ez azonban nem lenne baj, ha éppen a legfontosabb, a nevelés körül nem lenne hiba.

Az ideális állapot mindenesetre az volna, ha az a szegény gyermek, aki nem ismer sem apát, sem anyát, meleg otthont lelne nevelőszüleinél, megismerné a szülői szeretet nemes érzését, kellő testi és szellemi erőben nőne fel. Csakhogy sajnos, ennek éppen az ellenkezőjét látjuk. Nagyon csekély kivétellel a nevelőszülők bennük csak a „lelencet“ és „fattyut“ ismerik. Ezek az ő epitheton ornansaik. Erejükön felül dolgoztatnak velük, házi mindeneseké válnak. Ha azután a törvény szigoránál fogva, ugyahogy, iskolába járatják is őket egy-két évig, a legtöbb mint analfabéta kerül az életbe. Hitelesen igazolják ezt a népiskolákban elfekvő előmeneteli naplók.

A telepörvosoknak és gyermekfelügyelőknek meddő marad a legjobb igyekezete is. Az embereket megváltoztatni nem lehet, de kellő ellenőrzést sem tudnak gyakorolni, mivel az állami gyermekek némely telephelyen 70-80 házban vannak elhelyezve. Ennyi családról még áttekintést sem lehet nyerni, nehogy intenzív módon a nevelést irányítani lehessen.

Az elhagyott gyermekek tudatára jönnek annak, hogy nem egyebek mint fizető és dolgozó médiumok. Elfajulnak s a rossz tulajdonságok felülkerekednek bennük. Lopnak, csavarognak és maholnap a rendőrség köt velük közelebbi ismeretséget. Példát számtalant tudok felmutatni.

Ezzel szemben mit olvasunk Németországról a Közigazgatási Közlöny folyó évi 33. számában?!

A berlini háborús bizottság vezérlő gondolatokat állított össze a menhelyekben levő gyermekek foglalkoztatására vonatkozólag, minthogy sok menhelyen az iskolaköteles gyermekek foglalkoztatása már a béke idejében is sok nehézséggel járt. Ezen nehézségek a háború alatt még fokozódtak. A vezérlő gondolatok közül fontosabbak: Mivel a helyes foglalkoztatás nemcsak az ifjúság örömeinek gyarapítását s az egyéni erők fejlesztését jelenti, hanem fontos nevelési eszközt is képez, erre különös gondot kell fordítani. A menhelyek belső kiépítésük tekintetében nem kell iskolaszzerűen alakítani. Ajánlatos külön csoportokat teremteni, amelyekben kézműves oktatás adható. A menhelyek számára oly vezetők és vezetőnők szükségesek, akik nemcsak pedagógiailag jártasak, hanem kezűességük is van. A menhely napi-rendjében játék, munka és szellemi foglalkozás váltakozva legyenek képviselve. A főbb munkák (az iskolai munkákon kívül) erőtgyakorló és izlésefejlesztő kézi ügyességek, hímzések, hánscból való munkák, házi teendők, állat- és növényápolás. Ezek családias módon végzendők. Az ifjúság a menhelyeken ismerje meg a munkaközösségben levő holdogságot. A kézimunka nevelő hatása — tehát eszköz a cél elérésére — legyen. Hasznos értékeket létrehozó munkát kell végezni. Emellett a gyermekeket az összmunkálkodásra kell vezetni. Ezt úgy lehet elérni, ha a kéz a szellem eszköze lesz, hogy a szunnyadó produktív erőket felkeltsük és kifejlesszük, ha jó technika mellett kifogástalan munkát szállítunk. Amennyire lehet, a gyermekeknek alkalom nyújtandó sétára, kertápolásra és főzelek-termesztésre. Értékes játékokörömök létrehozása. A gyermekek szellemi szórakozás után vágyának kielégítése könyvek által. Minden menhelynek legyen kis könyvtára és képgyűjteménye. Az idősebb gyermekeknek növekvő érettségüknek megfelelően szabad teret kell engedni erők és foglalkozásuk kiválasztására. Minél inkább segíti őket a menhelyen való foglalkozás abban, hogy erőiket kifejlesszék s őket egyszerű, természetes módon a későbbi élet kötelességeire előkészítsék, annál inkább tűnik fel szemükben a menhely otthonnak s a munka élvezetnek.

Az idealizmusnak és műveltségnek milyen ereje vonul át ezeken a vezérgondolatokon?! Jórészen fedik azokat az előterjesztéseimet, amelyeket több év előtt már a nyilvánosság elé hoztam.

A gyermekvédelem nálunk is majd csak akkor jut a helyes mederbe, ha a telepítésményt végleg beszűntetjük. Ha a gyermekeket benntartjuk a menhelyekben és ott neveljük őket praktikus életpályákra. Ekkor majd elérjük azt, hogy a felügyeletnélküli gyermekekből tisztességes iparosokat nevelhetünk, nem pedig parazitákat. Lényegesen több anyagi áldozatba

fog ez kerülni, de ha kulturállam akarunk lenni, erre nem szabad nézni.

A menhelyekben kellő számu és képzett tanerőket kellene alkalmazni, akik felismerve a gyermekek tehetségeit és hajlamait, külön csoportokba osztanák őket. Külön az óvodások, külön a mindennapi tankötelesek. A nagyobb gyermekeket pedig különféle iparágak szerint menhelyekben kellene foglalkoztatni. Így már zsenge koruktól fogva belelének magukat abba a tudatba, hogy iparosokká lesznek. Bizonyos fokú versengés keletkezne köztük és elérnék azt a célt, hogy szakképzett iparosokat nyerjünk. S mindaddig a gyermekmenhely kötelekébe maradnának, míg kellő kiképzést nem nyertek. Az előállított ipari cikkek ára lényegesen csökkentené a menhelyi fenntartási költségeket.

Azokat a gyermekeket pedig, akik különös elméleti tehetséget árulnak el, állami és egyéb ösztöndíjakból iskoláztatni kellene.

Ilyenformán nem tekintené az elhagyott gyermekeket a nevelőszülő senki gyermekének és az illetőségi község nyitni.

Szociális és kulturális kötelességet teljesítenénk, ha igyekeznénk azt a sok ezer ártatlan gyermeket hasznos polgárokká nevelni és módot nyújtanánk ahhoz, hogy ne ismernek meg azt a szomorú jelenséget, hogy őket a társadalom nemlétező, haszontalan elemnek tekintse, amihez sajnos, bő alapot szolgáltatnak.

D. Bodó Máttyás.

HIREK

— Daniel Ferenc kitüntetése. A hivatalos lap szombati száma közli, hogy a király a felleget személye körüli miniszter előterjesztésére Daniel Ferenc nyugalmazott főszolgabíró, vöröskereszt egyleti főmegbízott-helyettesnek a háború folyamán a hadsereg egészségügyi intézményeinek érdekében kifejtett buzgó és eredményes működése elismerésül a II. osztályu polgári hadiérdemkeresztet adományozta.

Daniel Ferenc kitüntetése Nagybecskerek város közönsége körében általános örömet kelt, mert itt mindnyájan tudjuk, hogy mennyi buzgósággal dolgozott Daniel Ferenc az első háborús esztendőkből városunkban a vöröskereszt és a sebesült és beteg katonák érdekében. Daniel Ferenc a vöröskereszt részéről jelenleg egy hadseregparancsnokság mellett teljesít szolgálatot, mint ezen parancsnokság egészségügyi felügyelője.

— Koren Pál beiktatása. A helybeli ág. h. ev. egyház tegnap iktatta be a lelkészi állásba az ujonnan megválasztott ifj. Koren Pál helybeli lelkészt.

A beiktatást megelőzőleg istentisztelet volt, amelyet id. Koren Pál békéscsabai esperes-lelkész tartott.

Ezt követte az ünnepélyes lelkészi beiktatás, amelynek során Bohus Károly temesvári esperes gyönyörű beszédet intézett egyrészt Koren Pálhoz, másrészt az egyházhoz és abban mesterien vázolta a lelkésznek és az egyháznak egymáshoz való viszonyát, egymással szemben való kötelességeit.

Bohus Károly beszéde után az új lelkész letette az ünnepélyes esküt, ami után az esperes megáldotta, amire Koren Pál lépett a szöszökre és hűveihez beszédet intézett. Az istentisztelet befejezése után a lelkészi lakban küldöttségek tisztelegtek az új lelkész előtt, délből társasbéd volt a kaszinó vendéglőben, este pedig Koren Pál adott lakásán közvacsorát.

— Kitüntetett postatisztek. Öfelsége a király az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálata elismerésül Hajós Mihály a 435 tábori postahivatalhoz beosztott postai segédtisztnek, — valamint a háborúban teljesített kitünő szolgálata elismerésül Nagy Mihály az alessói hadtápposta hivatalhoz beosztott segédellenőrnek, mindkettőnek az arany érdemkeresztet adományozta a vitézségi érem szalagján. Mindkét kitüntetett a nagybecskereki postahivatalnak tisztviselője.

— Jótékonycélu estély Lázárföldön. A Lázárföldi ifjúság Jerch Antal és Kelemen Gyula közreműködésével f. hó 28-án, bucsu alkalmá-

val egy nagyon jól sikerült kedélyes es.ét rendezett, melynek tiszta jövedelmét 300 koronát a lazarföldi hősi halált halt katonák emlékére feláldandó emlékmű javára fordították.

— **A Gazdasági r.-t. alaptőkéje.** Az ujonnan alakuló Gazdasági r.-t. alaptőkéjét az alapítók 500.000 koronára tervezték. Minthogy a részvényjegyzés iránt oly nagy érdeklődés nyilvánult meg, hogy az eredetileg tervezett 500.000 korona már eddig is háromszorosan van jegyezve, az alapítók az alakuló közgyűlésnek azt fogják indítványozni, hogy az alaptőkét 150.000 koronában állapítsák meg.

— **Beiratások a városi zeneiskolába.** A nagybecskereki zenekedvelők egylete vezetése alatt álló nagybecskereki városi zeneiskola szeptember hó 1-én nyitja meg IV. évi tanfolyamát. A tanítás két tanfolyamból áll: előkészítő (kezdők részére) és gyakorló tanfolyamból (haladók részére). Az oktatás zongoraharmonium, az összes vonós- és fuvó-hangszerekre: délelőtti, délutáni és esti órákban négyes csoportban történik. Minden tanuló az általa választott főtárgyból hetenkint 3 órát kap, ezenkívül minden héten 1—2 órát a zeneelméletből, zenetörténetből és az összhangzattanból. Az iskola az év végén bizonyítványt ad a tanulók előmeneteléről. Beiratási díj 5 korona, tandíj minden szakon évi 120 korona, az esti tanfolyamért 160 kor., ami havi részletekben is fizethető. Beiratások minden nap d. e. 9—12 óráig és d. u. 3—5 óráig az iskola irodájában (Ferenc József-tér 4. I. emelet).

— **A személyjegyek áremelkedése a Szeged—Nagybecskerek-i vonalon.** Szombati számunkban közöltük már, hogy a Szeged—Nagykikinda—Nagybecskerek-i h. é. vasút vonalain a személy viteldíjakat szeptember hó elsejével felemelte. Az alábbiakban közöljük ezeket a felemelt, ma érvényben levő árakat az I., II. és III. osztály sorrendjében:

Alsóelemér: 90, 70, 40.
Melencze: 1:80, 1:30, 80.
Kumán: 2:30, 1:60, 1:00.
Törökbecse: 3:30, 2:20, 1:40.
Vincevár: 4:30, 2:80, 1:80.
Beodra: 4:80, 3:10, 2:00.
Karlova: 5:30, 3:50, 2:30.
Bocsár: 5:80, 3:90, 2:60.
Esztermajor: 6:30, 3:30, 2:90.
Padé: 6:80, 4:70, 3:20.
Nagykikinda: 7:30, 5:10, 3:50.
Tiszaszentmiklós: 7:80, 5:50, 3:80.
Csóka: 8:30, 5:90, 4:10.
Szanád: 8:80, 6:30, 4:40.
Törökkanizsa: 9:30, 6:70, 4:70.
Kupocsina: 9:80, 7:10, 5:00.
Ókeresztur, Vedresháza, Gyála: 10:30, 7:50, 5:30.

Ó- és Ujszentiván, Szőreg, Ujszeged: 10:80, 7:90, 5:60.

Szeged: 11:30, 8:30, 5:90.

A Budapestre szóló menetjegyek árai: Nagy-kikindán át: 23:20, 15:90, 9:70. Szeged—Szőreg—Gyalán át: 27:10, 18:90, 12:50.

— **Karzati belépőjegyek a főispáni installációra.** A holnapi főispáni beiktatáson a vármegyeház nagytermében a karzatokra csakis belépőjeggyel lehet felmenni. Az alispáni hivatal ezúton értesíti a közönséget, hogy a karzati belépőjegyek kiadásáért forduljon *Bakálovich* Plátó vármegyei irodaigazgatóhoz.

A MEGYÉBŐL.

NAGYKIKINDA.

— **Tanári kinevezések.** A helybeli főgimnáziumnál működő tanárok közül a miniszter *Oszti* Józsefet a VII., *Kovács* Sándort a VIII. fizetési osztályba nevezte ki.

— **Az ügyészség köréből** A régebben már Nagyikindára helyezett *Zobay* Ferenc kir. ügyész a múlt héten elfoglalta hivatalát és átvette az ügyészség vezetését.

ZSOMBOLYA.

— **Kitüntetés.** A király *Kutschera* Antal posta- és távirada segédtisztnek, helyettes hivatalvezetőnek a háború alatt teljesített kiváló buzgó szolgálatai elismerésül a 3. osztályú polgári érdemkeresztet adományozta.

— **Halálozás.** A múlt hét vasárnapján Zsombolyán életének 81. évében meghalt *Bohn* Katalin. *Bohn* Mihály zsombolyai tégiagyáros édesanyja és *Muschong* Jakab Buziás-fürdő tulaj-

donosának anyósa. A halál híre a községben nagy részvétet keltett, az elhunyt tetemének beszentelésénél a gyászházban nagy közönség gyűlt egybe. A család az elhunytat átvitette Szenthubertre és az ottani temetőben helyezték örök nyugalomra.

Általános részvét mellett temették el múlt hó 30-ikán *Zappe* Péter zsombolyai tekintélyes birtokost. Az elhunytban, aki hosszú szenvedés után 57 éves korában halt el, *Spuhler* Ferenc községi jegyző sógorát gyászolja.

NYILTTÉR

6 rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kurländer Antal és neje
nagy szomorúsággal tudatják,
hogy

Vera

leánykájuk 6 hetes korában elhunyt. E hó 3-án temették.

HIRDETÉSEK

Magánórákat ad

elemi-, polgári-, tanítónőképző vizsgálatokra előkészít

Kaufmanné Hajnal Irma

áll. isk. tanítónő, Melencei-ut 20.

1068—1917. szám.

720—3.3

Hirdetmény.

Községünkben 1 darab 3 $\frac{1}{2}$ éves szürke kanca mind a négy lába kissé kesely, bitang-ságban találtatott.

Amennyiben jogos tulajdonosa *folyó év szeptember 14-ig* nem jelentkezik, úgy f. év szeptember 14-ikén délelőtt 9 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Torontáludvar, 1917 augusztus 26.

Jedlicska Tibor,
s. jegyző.

Filipovity Dusan,
bíró.

Berlini Áruház

Állandó partie áruk!

Reklám áruk!

Telefon 338

Telefon 338

2-3 diákot

teljes ellátásra veszek

Német-utca 10. sz.

M. kir. államvasutak Üzletvezetőség Temesvár.
18001—1917. III. szám. 1544—x.1

Hirdetmény.

Miután a Nagybecskerek-Bégapart állomáson a megérkező teherárak kirakása és elfuvarozása nem tart lépést a befutással, úgy, hogy nevezett állomáson a kocsik húzamosabb ideig kirakatlanul vesztegelnek, az állomás raktáraiban pedig árutorlódás állott be, a Vasuti üzletszabályzat 80. §. 8. bekezdése, valamint a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur Öngyméltóságának 1914. évi június hó 24-én 46.165—1914. III. sz. alatt kelt magas rendeletével kapott felhatalmazás alapján folyó évi szeptember hó 1-től kezdődőleg a Nagybecskerek-Bégapart állomásra érkező, felek által kirakandó kocsik után a díjszabásszerű kocsiallaspénzt 80 fillerre, a beérkező és már ott raktározó, nyitott kocsiban szállítandó áruk fekére 100 kg-kint és naponkint 10 (tíz) fillerre, egyéb teherárak fekébért 100 kg-kint és naponkint 30 (harminc) fillerre felemljük.

Temesvár, 1917. évi augusztus hóban.

Az üzletvezetőség.

Rikkancsokat

felvesz

a Torontál kiadóhivatala.

Munkáslányok

azonnal felvételnek

helyi nagyobb iparvállalatnál.

Hirdetéseket

jutányos árért közöl a

„Torontál”

pol. napilap kiadóhivatala